

Előfizetési feltételek:
Ezre . . . . . 16 Ft — kr.
Félévre . . . . . 8 Ft — kr.
Negyedévre . . . . . 4 Ft — kr.
Egy órára . . . . . 1 Ft 50 kr.

Megjelenik minden nap, innapi utáni napokat kivéve.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Monostoron és a L. Bányai ház alatt.

MAGYAR POLGÁR POLITIKAI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Összes hasábjait sor ára 6 kr Bélyegdi minden hirdetésből 30 kr. Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó-hivatal.

Fiók-kiadó-hivatalok:

Tordán: Retzár és Harmatháns. Décsen: Krámer Sámuel. Nyírség: Vokál János. Szamosújvár: Csana testvérek. Kolozsvárt: Stein J. és Demján L. M.-Vásárhelyt: Wittich József.

A „Magyar Polgár” előfizetési feltételei.

Egész évre . . . 16 Ft.
Félévre . . . . 8 Ft — kr.
Negyedévre . . . 4 Ft — kr.
Egy órára . . . . 1 Ft 50 kr.

Hirdetéseket a legutjányt áron elfogad A M. Polgár kiadóhivatala.

KOLOZSVÁR, JULIUS 7. Saját tűzhelyünkönél.

A holt idény mindenképpen nyakunkon termelt A világrendítő barcz zaja elmúlt. A győztes osztogatja az elejtett prédát, a legyőzött azon van, hogy a sebeket begyógyítsa, a hiányokat kigóplja, háztartását berendezze és biztosítsa. A szűret beállott ugy a politica, mint a társadalom terén is, a táviratok érdeklensége tannbizonyosága állításuknak.

Ideje, hogy saját tűzhelyünkön is körül nézzünk, annyival is inkább, mert az országgyűlés három éves turnusa vége felé közeledik s intve jut a jövőre való gondoskodásra.

Midőn Orbán Balázs elmondotta programját, azon pontokba, melyekért küzdeni kész: a jobboldali sajtó beléakadott „földosztogató” kigyót békát kiálltolt reája.

Pedig Orbán Balázs csak a küzdelem ígerte, még pedig oly dolgokért, melyekért küzdeni minden szabadelvű hazafi kötelessége. Egy szavát sem hallottuk ama bizonyos ígéreteseknek, melyek oly pozitívással, a teljesebb kétségtelenségével felelőzködvé hangzottak a jobboldali jelöltek szájából, s a melyekről aztán három év lefolyása alatt nem hallottunk egy árva szót sem.

Ha az ígért és teljesedésbe ment reformok, intézmények sorát párbuzamba állítanak, az ígérték hosszú vonalá mellé, alig sorozhatnánk egy két hitvány pontocskát, s még e pontocskák is csakán maradnak.

Vegyűk csak az egyetem ügyét, mely annak idejében a kolozsvári kortesharang extraktjéét képezte. Boldog, boldogtalan buzta az ütőt, a szavak zöme belékabult a harang kongásába s felküdött a képviselőt, ki aztán egyetlen egy alleopátia — homöopáticus maiden speechel országos neveltségére tett szert; ígérte béváltására az erdélyi par excellencia kormánylap által figyelmeztetve „non possumus” felelt s felelt ma is, ha interpelláltának.

Az esküdtzéki intézmény behozatala, a „Strafesetzbuch” kiküszöbölése, a már feutálló mivélődéi intézményeink (ezek között a muzeum) felségése kisebb ütők gyanánt szerepeltek a mondot tuk kortes-harangban; de a harang hangjával ezek is elszállottak a „szerény óhajások” nagy szakjába, a felelet mindig „non possumus” lett, nem azért, mivel az állam szegénységén mulik, hanem azért, mert a hangoztatók képtelenek Erdély ügyeinek előmozdítására, képviselésére, — lealázták magukat a jobboldali pártfegyelm bírúrává, alkátréshév az az szavazó gépnek, mely centralisatióra kereszteltetett.

Sok viz folyt le a Duna, mióta a már megboldogult báró Eötvös átfutott Erdély földjén, s fel-eleveníté a reményeket, s mégis — egyetlen egy szava, egyetlen egy ígéréte, a melyet nem az ámitás, hanem a szükségeség iránt szerzett meggyőződése sugallt neki, egy sem teljesült, sőt nincs

egy sem, a mely azóta bár csak szóba is hozottat volna.

Valóban kíváncsiak vagyunk az új ígéretek-re, melyek az új választás alkalmával családok gyanánt fognak szerepelni.

Félhetünk az ígéretek től, ha lemondának a reményről, hogy Erdély válaeztökterületei, talpra állva, ellentállanak az ígéretek maszlagjának, s oly embereket választanak meg, a kik nem érik be a képviselhetnomséggel, s a pártfegyelm köve telte szavazási vak engedelmosséggel, hanem minden erejükkel oda fognak hatni, hogy az unió, melyet a természetes kapcsolason kívül egy jobb jövőbe vetett remény is létesített, ne súlyosztatte legyen Erdélyt a mostohaaság örvényébe, azt az Erdélyt, mely mindekor bátyája volt a magyar szellem fenmaradásának, mely ma, midőn a Királyhágón túl a „germanisatio” vészhangja hallszik, sarkkört képezi a magyarság ép fenmaradásáának.

Távíratok a külföldről.

Grác, jul. 5. A helytartóság nem erősítet te meg az ujan alakult munkásügyelet alapszabályait. — Ma nagy csapatszemle tartatot Albrecht hg-jelenlétében.

Inbruck, jul. 5. Az alkotmányegylet elbá-tározta, hogy a müncheni diadalmenet alkalmából tüntetni fog.

Brüssel, jul. 5. A párisi gróf és a chartresi hgek ut utaznak át Brüggbe Chambord gróf üdvözlésére.

Nápoly, jul. 5. Radolf korona herceg ma reggel a luogengeri pályaudvaron a polgármester által nagy néptömeg lelkesült éljenzése között üdvözlötett s aztán a helytartó es ennek titkárával együtt külön ndr. vonattal Ploscovicba utazot. Tegnap pedig Prágában a polgármester cseh nyelven üdvözölté a koronahget, ki szintén csehül szószönté meg a szives fogadtatást.

Bécs, jul. 5. A „W. Abendp.” illetékes részről felkérte, jelentsé ki, hogy amaz állítólagos madridi távsürgöny, mely szerint Sagasta miniszter es Serrano marschal közt oly erős villongás tört ki, miszerint párba várható a két államférfiu közt — tökéletesen alaptalan.

Bécs, jul. 5. Az urakháza a hadsereg békeállományának felemelését s a lovasság szaporítását a bizottság javaslata szerint elfogadta, mfután a közpó hadügy, valamin Madras es Win-dischgrätz is ezek mellett szótloktak, Unger pedig elvtársai nevében kinyilatkozotta, miszerint szintén azokra fog szavazni, noha azon meggyőződéssel hogy a hoavédelmi törvényt módosítani kell. Közlelbi ülés holden.

Páris, jul. 5. A republikanus lapok szerint a köztársaságot véglegesen megalapítottának lehet immár tekinteni.

Versailles, jul. 4. A nemzetgyűlés mai ülésében a váltólejárát megbosszabbítására vonatkozó tvjavalat került tárgyalás alá. Favre azon reklamatiókra, a melyeket még april hóban több bankár emelt volt, megjegyzi, hogy ó a brüsseli alalkuszokhoz utastotta öket, kik azonban ellenveték, hogy a külföldi tvszékek teljesen függetlenek es semmi által nem korlátolhatók. Favre Németországot is felkérte egy törvény előterjesztésére ez ügyben, de mind eddig eredménytelenül. Beszédét azal zárja be, hogy a francia kereskedelmet meggyőződése szerint a többi országok bízalma fogja gyamolítani, s ígéri, hogy diplomatiail uton még egy ízben lépéseket fog tenni. Erre a tvjavaslat elfogadtatik.

zadeau Mounier) es Madame de Stael épen a kérdést tevék fel. Most azonban a forradalomnak egy barátja fogja a forradalmárokat hibáit kimutatói.

Szándékom kikutatni: miért jöttek létre forradalmunk? A kortársak hogy értékék azokat midőn kitérték? mikép értelmeztek másnap? miért követelt oly óriási reményeket oly kifüös, időtlen eredmény, es végre, ha van-e ily bajokra gyógy-szer, s mikép lehetne azt megtalálni?

Az emberi lelkiismeretet óhajtanam visszaállítani a történelembe, habár az már eltünni látszik a világról.

Másoknak osztályrészül esett elbeszélni a tökéleteseknek hitt győzelmeket, a lelkesedést, a jogokat, a politikai es erkölcsi vívmányokat. Később jöve, nekem osztályom csupán a balesek, habnyalások, megverések es megtagadások jutottak. A dolgok ezen részének megmagyarázására lettem én kárhoztatva.

E munkát teljes visszavonultságban írom, mintegy a halál mélységében, A pártnezetek zaja oly távolról érkezik hozzám, hogy reményilem nem fogok elragadtatni általuk, es a magány csak elő fogja mozdítani a részrehajlatlanságot; vagy ha belépek is a pártok közé, ezt csak a czéلبől teend-m, hogy lássam, mikép egyeztették meg elveiket tetteikkel.

Ha tekintetbe veszem Franciaország hely szellemi nyomorát, kétségbeesett erőküsdéseit, hártalan nagyravágyását, számtalan megaláztatását: legföbب vágyam ily nagy sebekhez valódi fiui kegyelettel nyünni. Másrészt, midőn a dolgok, melyeket előadandók olyanok mint a két éllü tör, mely engem is megszobe; midőn a történet a történetirő ellen fordul, hogy őt meghazudtolja, valahányszor nagyon hamar mer remélni; midőn az események

Az Algjerba és Franczországba utazóknak.

(ma.) A belügyminiszter két körlevélben erősítet azon új intézkedésekről, melyek a külföldieknek Algjer es Franciaország határain állépését szabályozni hivatnak. Az első körlevél szerint az algjeri francia főkörmányoság az ott fennálló, s az ország közbiztonságát veszélyeztető viszonyok közt az idegenek iránti rendőri szabályok szigorú kezelését látta szükségének életbe léptetni. E czéلبől elrendeltetett: a) hogy az algjeri kikötőkben minden idegentől, ki rendes utlevéllel ellátva niúcs, a partra szállás megtagadható; b) minden idegen, valamely algjeri kikötőbe érkezésekor, köteles saját honossági consuljának védelme alá helykedni azáltal, hogy magát a consuli irodában bejelentí, s a consulatust által a maga részére öegjegyési bizonylatot állíttat ki; c) minden Algjerba érkező tartozik kimutatni valamely rendes keresetmódot es az önfentartásra szükséges eszközök birtoklását. E végből köteles magát a helyi hatóságún jelenteni, mely részére kellő igazolás után tartozkodási jegyet — carte de sureté — szolgáltat ki. Külföldieknek es jegy csak a consulasok fennírintett bejegyzési bizonylata alapján adatik. Ki Algjer-ban honossággal nem bír, s keresetmódot s önfentartási eszközöket kimutatni képtelen, kintasíttatik, s hazájába, illetöleg Algjer on kívüli utolsó ismert tartozkodási helyére toloncoztatik.

A második körirat a francia kormány azon új rendszabályát hozza köztudomásra, melyszerint ezental minden utazóknak — legyen bár francia vagy idegen alattvaló — a francia határra lép-tekör szabályszertü, valamely francia követség vagy francia consulatust által láttamozott utlevéllel kell ellátva lenni. Az idegenek Franciaország-ra szóló utleveleinek láttamozásáért a francia követségek es consulasokk taz frankot fognak illeték ezímen beszedni, hely adatrán a következö könnyebbitéseknek: a) teljesen vagyontalanok utlevelé díjlanlan láttamoztatik; b) munkakönyvek láttamozásáért csak az illeték negyede fizetendö; c) a bár nem egészen vagyontalanok, de az egész illetéket megfizetni képtelenek részére az illeték-öszeg felére, sőt negyedére is leszállítható. — E rendszabály folytán hatályon kívül helyezettvéna láttamozási díj es kényeszer kölcsönös megszüntetése iránt a francia kormánnyal 1866-ban kötött egyezmény: az összes magyar-osztrák követségek es consulasokk utasíttatnak, hogy viszonosság fejében szintén láttamozzzák a magyar-osztrák állá-mosába utazó francziák utleveleit, e láttamozásért 10 frankot (4 ezüst írt) a munkakönyveknél 21/2-ét (1 ezüst írt) vegyének, s kevésbbé vagyonsok részére a láttamozási díjat a körülményekhez képest felében, negyedrészben, vagy egészen elen-gedhessék.

Vidék.

B. Madaras, 1871. július 3-án.

Mily keveset használ minden felsőbb intézkedés, midőn az alsóbbak kötelességeiket csak immel-ámmal teljesítik bizonyítja a következő körülmény:

Marosszék tkts. tisztsége pár héttel ez előtt nagyon tüdös rendeletet közzötetett, keményen megiltván benne a nagyon káros marhák külön örszését, — meg vala rendelve az is, hogy minden község határ-bírói válaszszon, kinek kötelessége leend a pásztorkokra felügyelni, hogy azok kötelességeiket miként teljesítik a határ-prédálólkkal szemben.

Ezen rendeletet a járási d. biztos urak köröztették is pontosan — a községi jegyzöik jegyzökönyvbe ígtatták; — hanem azon tul semmi ered-

ostromolnak mint gúnyoló erök: akkor részvétenek es keménynek kell lennem; es azt hiszem, hogy az, ki hasonló körülmények közt máskép cselekednék, nem volna képes leírni a jobbak fázadozását es törekvését, melyet oly gyakran az igaztalanság jutalmaz, — a szellemi haladásra pazarolt eröt, mely a részvétlenség vagy düh miatt elvesz, — es a pillanatnyi felszabadultást, melyet csaknem mindig még keményebb szolgaság követet; vagy el fog térni az igazság útjáról, es hogy képzelmil vigaszt keressem, álokoskodásokba fog keveredni, es a dolgok természetét kedve szerint változtatván ol, haladásnak fogja nevezni azt, mi eddig hanyatlás volt.

Ha tehát a munka menetében érzékeltenséget vagy részvétlenséget mutatnék, es ezt sokan rosszalnák; s ha olykor hazmról ugy beszélnek, mint ha az nekem idegen volna: gondolják meg mielőtt vádolnának, hogy a sors keze, mely vigyáz mindenre, oly acél-zablat teít reám, mely nélkül talán képtelen lettem volna azon munkára, melyet ezölul tüzttem ki magamnak.

Mi történésműnkből magunknak istennöt alkotánk, egy Rómát, egy atheni Minervát, ki csalahatalan, ki mindig igaz, es mindig emberszeretü. E bálványimádás, mint az ökori, már megszűnt, es nem fog feltámadni többé. A pogányságtól tehát megszabadultunk. Ha azonban elvesztettük a bálványt, igyekezzünk legalább felkeresni az igazságot, es valljuk meg öszintén, használt-e nekünk eddigelő a legszebb szónoklat is? (Polytatások köv.)

A római iskolák.

(ma) Az „Allgem. Zeitung” római levelezője tanulságos felvilágosításokat közöl azon állapot fe-

ményt fel nem mutathatni. A községi bírák teendői közé tartozván a rendeletek végrehajtása — a határ-prédálók nagyobb része pedig, kevés kivétellel rokonakból állván, — a büntetés alkalmazása rendszerént el szokott maradni; a sok teljesítetlen rendelés — elfelejtett büntetés következése pedig az, hogy vágattaink, gabona-termő határaink csaknem mindenütt külön örszött marhákkal vannak szegélyezve. Ha találkoznék valaki, ki jelen panasos felszólalásom valódiságába kételkednék, tekintsen szót a kis- es Nagy-Nyárad menti falvak némelyikének határain s azonnal igazat fog nekem adni. Fájdalom! a kibágások naponként szaporodnak, legföbبözör hiába panaszlunk — sehol semmi eredmény. — A rendszerbe keresendö e a hiba vagy az illetök hanyagságában?

Bothos Sámuel.

A „M. Polg.” eredeti távirata.

Feladott Pesten július 7-én 9 óra 45 p. d. e. Érkezett Kolozsv. július 7-én 10 óra 40 p. d. e.

A francia pénzügyér újból százmilliót fizetett a német sereg távozására. A nemzetgyűlés a hirlapcautiót elhatározta. A hivatalos lap a németek iránti kiméletre hívja fel a lapokat. A magyar delegatio a berlini követség nagygyátélet elfogadta.

A „M. P.” távirata a bécsi börzéről. júli. 6. 5% Metaliques 59.40 frt. 59.30 — 5% nemzet kölcsön 68.85 — 1860-diki államkölcsön 101.20. Bankrészvény 774. — Hitelrészvény 286.60 — London 123.25 — Ezüst 121.— — Ca. k. arany 5.80 — Napoleonor — franc 9815/10 Földterhmentesítési kötvények Magyar 80.— — Temesi 78.— — Erdélyi 76.50. Horvát 86.—.

HIRHARANG.

** T. előfizetőinket figyelmeztetjük, hogy lapunk árát a jelen évnegyedről az évnegyedes előfizetők részére leszállítottuk olyan formán, hogy jövőre évnegyedre nem 4 frt 50 kr., hanem csak 4 forint lesz.

Azon t. előfizetők, kik eddig már 4 frt 50 kr. alattiak az előfizetést 50 kr. többletet a jövő évnegyedre számíthatják be.

Ez évnegyed folytán tárcza rovatunkban érdekes közleményeket hozunk Jókai Móról, gr. Teleky Sándor eredeetéről, Sáni László, Medgyes Lajos, Orbán Balázstól, s egy nagybecst ismeretlen történeti naplót közöl Szabó Károly a Rákóczi forradalomból.

Tárcza rovatunkat sem belbecs, sem változatoság tekintetéből meg se bírták közelíteni soha a Királyhágón inneni versény társaink — jövőre még érdekesebbé fogjuk tenni, miután oly eröket nyerünk meg, kiknek tollával legörömebb találkozik olvasó közönségünk.

Videki rovatunk tetemesen élénkülni fog, fürdőinkről levelezöket nyertünk meg, s állandó rovattá fogjuk emelni a román lapok szemléjét is a jövő hó elcsjéttől kezdve.

Egyéb tekintetekben ismerik olvasóink irónyunkat, s törekvéseinket.

Előfizethetni:

Július—Augusztus. Szept. 4 frt.
Július—Decembre 8 frt.
Egy órára 1 frt, 50 kral.

löl, melyben a római tanügy a pápai uralom alatt trespedett. Péter örökösének hatalmába kerítése után az olasz kormány azonnal iskolákat állított fel, még pedig egy lyceumot, egy gymnasiumot es egy ipartanodát. Becsületére válik a római népességnek, hogy tanulókul mindjárt az első napokban 656-an jelentkeztek. Voltak közöttük tízezerhez éves ifjak is, s valamennyi túltött már egy pár évet valamelyik gymnasiumban vagy technici iskolában. Vizsgálat alá vettetvén, mindeniknél a legvastagabb tudatlanság tapasztaltott. Sokan még azt sem tudták, hogy minö tudomány p. a. földírat, s hazájuk felöl csak annyit fogalommal bírtak mint valamelyik csehországi faluról. A vizgálók kérdéseikre ily feleleteket is kaptak: Adria egy hegy, Sardinia város, Milano fővárosa Sziciliának. Egy ifju, hallván e tudatlanság fölötti megjegyzését a vizgálókknak, így szólot: „Gondolják meg önök, hogy én nem vagyok olasz, hanem római.” E római gymnasisták Brutus zsarnoknak, Dantet francziának, Petrarkát költőnek tartották. Columbozt némelyek egy szentnek, mások meg épen apostolnak vélték. A számadásban egyik sem vitte tovább az egyszerű összeadásnál; egy öt jegyből álló számot többen alig tudtak leírni. Szegények nem tanultak az íráson, olvasáson es latin nyelven kívül semmit, s a latin szavak deklinálásával es conjugálásával is addig kinozták öket, míg végre magától a nyelvtől is irtozni kezdtek. Az egész tanrendszer gépies emlegyekorlatokból, s ugyanazon szabályok folytonos ismétléséből állott. A gyermekeket nem szoktatták arra, hogy valamely tárgyat elmélkedve taglaljanak s egyszerű eszmemennel adjanak elő. Üres formáság volt mindaz, a mit így elsajátíthattak. S tanitöik valóban nem is akartak egyebet.

Uj „Erdélyi Muzeum.”

Quinet Edgar „Forradalom” czimü művéből.

Közelebbről jelent meg gróf Károlyi Tibor fordításában Quinet Edgar „Forradalom” czimü világhítt munkájának első köteté.

Olvasóink előtt nem lehet érdektelen néhány szakaszt bemutatni egy olyan műnek, mely a francia nemzet történetén kívül egy fennkölt lelki férfinak élettapasztalataira van feltetve.

Quinet szelleműdusa vonja ki a történetből a jövő kor számára a tanúságokat.

Tanulhatunk mi is belőle.

I.

A hagyományok áttekintésének szüksége.

A francia forradalomnak nincs szüksége több apológiára, mert való vagy valótlán legyen bár e magasztalás, századunk telve van azzal, — s ehhez egy szóval is több már fölösleges lenne. — Maradt-e azonban még valami megfejtelenül? Igen. Fel kell fedeznem, ki kell mutatnom, hogy anyyi erőküdedés, anyyi áldozat es oly sok kiontott vér miért hagyott hátra csak tökéletlen es formátlan eredményeket.

Egy egész nép kiálltott fel milliók ajkaival; „Szabadság vagy halál!” Miért nem voltak képesek a szabadságot megteremténi azon férfiak, kik oly bámulatosan tudtak azért meghalni? Ez azon kérdés, mely mint önmagától támad. Több félszá-

*) Mounier 1792-ben megjelent munkája.

